

prava sredina. Prigovorio je nadalje proti ustanovam § 44, po kojem može vlastnik jednostrano obaliti plaću ako spozna, da nije mornar sposoban za službu, za koju se je pogodio. Ali ja mislim, da je dostatno za to postarano proti zaboravi u § 129., po kojem je priznato mornaru pravo kod pomorskog ureda, kojemu su najprije približi, pritužiti se. te će ovaj o tom liciti. Ostaje u ostalom gosp. zastupniku slobodno, da kod podrobnu razprave proti ovoj ustanovi glasuje.

To vriedi obzirno na ustanove § 50, po kojem neimaju prava mornari na dio plaće onoga druga, koji je iz službe utekao. I ovdje je slobodno g. zastupnik, da glasuje proti ovom paragrafu.

Sto se tiče pogrebnih troškova, o kojih govori § 60, to se je on pritužio i proti tomu, premda nema tuž razloga, pošto je odbor u njegovom smislu taj paragraf promijenio.

Ja sudim, da o istoj oprieka između glasačenja, kakovo je g. zastupnik želio, te između njegovih izjava, učinjenih na početku njegova govora.

Gospodin je zastupnik naime rekao (čita): „Već odatna čutila se potreba pomorskog pravilnika, koj bi odgovarao za najvećom napredka i stanju naše trgovačke mornarice. Već god. 1844. priznade c. kr. dvorska komora svojim dekretom na c. kr. namjestništvo Primorja od dne 1. septembra br. 32150/1071 to pomanjkanju. Od tada je prošlo žalibože 45 godina; jedna vlada dolazila je za drugom, a ipak se nije tomu zlu doskočilo. Pa dočim je većina pomorskih država svoje zakonike, te njim odgovarjuće naredbe, za trgovačku mornaricu objelodanila, mora se Austro-Ugarska jedina i danas u poslovih pomorskog redarstva i pomorskog prava oslanjati na zakone, koji bijahu izdani prije sto godina.“

Ako želi toliko g. zastupnik, da se stvari u tom pogledu neku jednostavnost i sustavni red izakonskog gradiva, to se mora svakako zuzeti svojim glasom za to, da stupi u život ovaj zakon, te nemijsi tako rekću s puškom među žito.

Gdje se nemuža sčuvati cilinju, mora se znadovoljiti i sa jednim dielom, jer bi se inače izgubilo s držalom i sjekiru. Ja mislim, da neizkazuje mornarom nikakva dobroćinstva tim ako glasuje proti tako potrebitom zakonu. U ostalom glasovao je — ako se nevaram — u odboru, za prelaz u podrobnu razpravu.

Da vam dokazem kolikom čežnjom očekuju pomoci ovaj zakon, pročitati ću dozvolom g. predsjednika nekoja kratka, ujestja iz jednoga pisma, što no ga kapetan bark-broda „Porza“ pisao na Rieku svomu prijatelja, koji ga je meni odstupio. (Konac sliedi.)

DOPISI.

Iz Poreščine koncem decembra 1890. Hotio sam i ja koju rećo zadajih izborih za zemaljsko naše zastupstvo, nu kad sam jur sjedio sa stolom s perom u ruci, pomislih: nebi-li bilo bolje, da čekaš srvašetak prvoga zasjedanja sabora i pošlji

kojima neprestano miga, kao u miša. Njegova debela polovica papjela se u drugi kut. U ruci joj žezlo, podulja žljezna puhaljka, kejom neprestano brče oganj. Ostali prostor oko ognjišta zapremljen je što ženskadijom što muškarci. Bepovimi škrcmi i njihovimi muževli. Žene njekepletu, njeke predu, dočim muškarc iz svojih kratkih luleca puše, pljućkajuć neprestano u oganj. Stara se na to ljuči, a Bepo svakiput slegeu ramonima, pogledav bojažljivo na njezinu žezlo. Razgovor teče prilično živo, te kadšto freaju sve iskre kad gospodarica udari od ljutosti puhalicom po ognju.

— To nemijsi biti, da se u starosti pustiš poziniti! veli ljutin žena. Ti i načelnik morate svakako ostati!

— Lahko to reći, odgovori bojažljivo muž, al oni su sve sile napeli, da me srueše.

— Tako je! nastavi tet Ante. Vele, da načelnik radi što čete Vi.

— I mora! zakričati stara. Što bi onaj bedak bez tebe.

— U pripravi imadu već drugog pisara, primijeti drugi zet.

— Zar onog djaka? upita stara. Liepog mi tajnika, la on se neznade ni prekriziti.

— Nu vele, da će mu sa početka pomagati dok se uvježba, hoće opet prvi zet.

— To je sve župnikovo maslo, koj se je pustio od one derišćadi naputiti, uzdahne Bepo.

stopram sramotu pred oči stavio onim zasjedajncem, koji su prodali svoje glasove, te birali talijansko predloženike. I mislim, da sam dobro učinio, budući da bi ponanjanja talijanske većine u saboru morulo oči odprviti i sliepani.

Najprvo dakle dopustite mi, gospodine uredniče, da odgovorim na slijedeće pitanje: Zašto smo propali na Poreščini i u obće u porečkoi kotaru? To valja, da znamo, budući da lieknik samo onda može pravo liciti, kad pozna uroke bolesti.

Puno bih lako toga napisao, nu znam, da mi profesor Vašega lista to ne dopušta, i s toga bit ću kratk. Propali smo: 1. Jer pak ovdajši je u ovom pogledu stado bez pastira. 2. Jer su nekadašnja beneška kao i sadašnja gospoda ne samo zvali narod naš i zovu ga „šćav o m“, nego takovim ga i smatrali i još smatraju a kao sa takovim i postupaju; a pak priču se. Žalibože, ne samo tom mrazkom imenu, nego i istom imenu odgovarjućemu jarmu. I zato je 3. naravski, da čorjek obiknut na robstvo, misli, da bez silnika nad sobom obstojati nemože; te zato od istoga ne samo zapoviedi, nego i materijalnu pomoć za svoje uzdržavanje očekiva. Faktum jest, da nema jednoga od sto, koji nebi bio uglavljen, da bez svoga „merkatanša“ (trgovca) živiti nemože; a iz toga slijedi ličnost, zanemarenje svojih stvari, nikakovo računanje sa razmjerom među dohodci i potrošci. Ovo račune učini njegov „merkatanš“ za se i za njega, on nikad sam ne računa, ter ja vendar njegov „merkatanš“ najpštenija duša na svijetu; tko bi se dakle u njega nuzdao i mu ne vjerovao! A da se on kod toga omršavi, „merkatanš“ da se otovi, toga on ne opazuje. Opazuje pak to „merkatanš“, te osobito graioveknje knjige svoga dužnika dobro i marljivo proučava. Neizпусти ga iz rukuh, dok ima kaplje krvi u njemu. Drži ga tiesno u svojih pandjah, ta to mu donax korist materijalnu a vrijeme iz borah valja da dužnik pleše, kako mu „merkatanš“ svira. Propali smo napokon 4. jer u odvisnom čorjeku, ako nije stalan u sv. vjeti, ako ne pozna straha božjega, te ne napašti prisvojiti si čim više kršćanskih kriepostih, pojave se najlaglje i najružnije privuče mane, kao: himbenost, podmučnost, lakomost, izdnjstvo. Odatie u vrijeme izbora u našem narodu toliko gadjnih izdajicah i nesramnih prodanacah. Istina je to žalostna, al valja ju spoznati i javno koriti. To vrlo dobro razumiju naši protivnici i zato plaše naš narod od crkve i svećenika.

U porečkoj občini prodavali su se u lihtoiših izborih po dva forinta i za malo mrecine; a pošto su se našderali, udri po popu i po svekomu, koji ih na dobro, na poštenje, za njihovu pravu korist nagovara i napućuje. Komu ne bi arce od tuge popucalo, kad vidi, da čorjek zaboravi, da je čorjek, te se ponizi pod isto blago!

O braće moja, dok ne postajete Vi samih sebe, neće Vas ni drugi poštovati! A tko može poštovati čorjeka, koji sam sebe prodaje? Vjerujte, da Vas prezira i onaj, koji Vas je kupio. Vi tim škodite ne samo sebi, nego i drugim, koji radi prodanih Vaših glasovah valja da pate.

— Samo da i njemu skupa s njima neprejsede, zagrozio se stara.

— Svemu je kriva ta nesretna hrtvačina, oglasi se zet Niko, koj je do sada šutio. Da vi čaća znadete hrtvatski pisati, sjegurno nebi do toga došlo.

— Pod starost neidem se više učiti. Pak napokon talijanski piše celi maobrazeni svet, a i višim osobam je to posve po volji.

— Slabo, budeš li se u više osobe pouzdavao, ljutito će mu žena. Ta zapovieda načelnik i koga on odabere dobro je odabran, s toga treba da sami radimo. Ja sam već stvar promozgala. Oni zahtjevaju, da budu u zastupstvu svi novi; dobro nek bude na njihovu. Jedino nek ostane stari načelnik. Za njega je većina. Mi ćemo međjutim rustrući, da ti više budeš pod nijednu cieni tajnikom. Kad pak bude zastupstvo i načelnik odabran, tad će nam biti već lakše. Za zastupnike se nekrbi, kojigod budu, ti će biti s nami. Iđi ti Petre k njima, oni su sjegurno skupljeni kod Perica, tog yantikša i kaži im, da mi odustajemo od borbe.

— Spasi me ženo, ti si uvijek bila moj spasitelj, jer ako ostanem vani, tad sam propali.

— Uz svo tvoju učestot, ti si ipak bluna, žetće će žena. Da sam ja na tvojem mjestu, išlo bi sve drugije.

— Ta ništa nečinim bez tvoga znanja!

— I nemijsi! Sutra si sjeguram.

— (Konac sliedi.)

Da, pykletstvo usajuje doći mora vrdi izdajicah!

Prije izbora Kamalić Vam je dolazio u pohode, s Vami se rukovao, Vas zvaao: „caro amio“; na dan izbora Vam došao kotijom na susret, te Vas pratio do Poreča i gledao i pazio, da se nebi tko od Vas spotaknuo, te zlo si učinio. Poslije izbora nije Vas pratio kući. Mišio si onu poznatu: „Rob je svoja dužnost učinio, rob neka se nosi.“ Pak, što mislite, zašto su gospoda prije izbora trčali od sela do sela, od kuće do kuće i lovili ljude, te bacali novce kao bliao? Mislite li, da su sve to činili iz ljubavi do Vas. Da bi Vas podigli iz Vaše nevolje? Da bi Vas učinili ljude neodvisne? Ili zar nisu tim delali sa se, za svoje dobro i korist, te za Vašu propast? Doista, na to nije teško odgovoriti, i sliepi morali bi već progledati!

Ugledajte se u vrle i juracke Varvarao!

Medju ostalimi obećanjij, s kojimi bijahu naši protivnici u vrijeme izbora neuzmjerno bogati, bilo i ovo: „Ako birate nas, prisrbite ćemo Vam školu, koju nemate.“ Reklo se je onda od naše strane našim ljudem: „Ne vjerujte gospodi, oni neće, da se Vi škogod naučite. I ako bi Vam i dali školu, biti će ista talijanska. Vam tudja, u kojoj se nećete i nemožeto što naučiti.“ Poslušali ste protivnika, a zabacili savjet prijatelja. Birali ste talijanske predloženike, a bacali blato na hrtvatske zastupničke. Nu sad poslušajte!

Dne 6. novembra t. l. — dakle jedva 4 mjeseca poslije talijanskog obećanja za škole — što se dogodi u dvorani remaljskog našeg sabora u Poreču? Čujte! Hrtvatski naši zastupnici predložili su sabor neka odlučiti: da se prisrbe školske sgrade, gdje ih nima; da se djeca u istih podučavaju u waterin-akom jeziku, da se temeljn kojega jedino je moguće naučiti kasnije i druge jezike; i da se za školske potrebe određeni novci upotrebljavu jedino za te i ne za druge potrebe. To su predložili, opetujem, hrtvatski naši zastupnici, koji nisu svojim biraeem izvan svoga poštenja ništa obećavali ni nudili. A talijanski zastupnici? Talijanski svi, dakle i oni, koje ste Vi za porečki kotar izabrali, glasovali su proti tomu predlogu, dakle proti svomu obećanju, svečano Vam zadanom. Sad sudiite sami!

I to je samo jedna med toliko drugih stvari, koje bi morale svakomu, koji želi viditi, već jednoć oči odprifiti. Iz ljubavi dakle do naroda svoga pokazati ću drugi put, ako mi vелеćeni gospodine uredniče, to u „Slogi“ dopustite, i na druge stvari. *)

Pogled po svijetu.

Tret, dne 1. jenuara 1890.

Ni ovoga čedna neimamo zabilježiti osobitih dogodjaja u politici pošto traju još uvijek božični praznici.

Za koji dan sastati će se u Beču prvaci češke i njemačke stranke, da opet jednom pokušaju nebi li došlo do sporazumka između obiju narodnostih u Českoj. Konferencijam predsjedati će sam ministar predsjednik grof Taaffe, odakle sljedi koliku važnost polože vlada na to, da pomiri obje stranke. Vlada kani učiniti Niemcem veliko-koncesije pa ipak mnogi dvoje o tom, da bi moglo doći do sporazumka. Mladočeski listovi zahtjevaju, da budu pozvani i njihovi prvaci k tim konferencijam, a taj zahtjev čini nam se u toliko opravdan, što Mladočesi zastupaju dobar dio pučanstva kraljevino Češke.

U novoizabranom zastupstvu glavnoga grada kraljevine Hrtvatske, biologa Zagreba, došlo je jur do živahnih prizora. Na dnevnom redu zadnje sjednice bijaše i verifikacija novoizabranih zastupnika. Dotični odbor predložio je, da se odobre svi izbori gradski zastupnik dr. Frank predložio pako, da se unisti izbor vladinoga pristae Židova Weissa, koji nepozna hrtvatskoga jezika. Predlog taj bijaše prihvaćen poslije burne razprave, no

gradski nadnačelnik izjavi, da silitra zaključak i da će stvar vladi izručiti.

Srbija: U narodnoj skupštini razpravlja se mirno i triezno o zemaljskom proračunu. Ovih dana vršili se izbori za gradsko zastupstvo u Biogradu. Biratiča nije došlo ni trećina. Dne 18. pr. mj. sklopljen je privremeno sporazumak između srbske vlade i zastupnika anglo-banke u pitanju monopola soli.

Bugarska: Dne 26. decembra zatvorio je knez Ferdinand narodna skupštinu naglasiv njzin uspjeh u plodonosan rad. Na upit člana opozicije, kako li stoji pitanje o priznanju kneza Ferdinandada od strane vlastih, odgovorio je član vlade, da se e u tom pitanju učinilo što bijaše moguće, no da svega nemože očitovati.

Njemačka: Iz Berlina javljaju, da će knez Bismark opet tražiti novaca od sabora za vojničke svrhe. Taj novac da se neće upotrebiti za nove puške il topove, već za nabavu nove odjeće za vojsku. Tako Bismarkova glasila, al tko će tomu vjerovati? —

Franina i Jurina

Fr. Da j' bil nekak konšilj va Lovranu. Jur. Ma da ja!
Fr. Pak, kako j' pasalo?
Jur. Komišon da j' šal na lice mesta, da su ju zeli na protokol i optili njoj lepo 20 soldi multi.
Fr. A kemu to i zač?
Jur. Neka kravica, da se j' na placo potanečila.
Fr. Ter bi mogli uplest koš pak...
Jur. Pravo je, ma ki bi ga ponašal i prizvezal!
Fr. Jumasno pul, onako študeh muži, bi se našal jedan al drugi.

Fr. Je bilo ča dobre riki?
Jur. Ha, ruk je bilo sakakeh, lego fiik je malo.
Fr. Beše ti poč va Pul k onemu deputatu, ki...
Jur. Ja, da su kakove balotacijoni.

Fr. Kamo, Jurino, tako hitro?
Jur. Ravno, kume, va naš glavni grad, va Poreč.
Fr. Ča si pozvan i ti va „dijetu“?
Jur. Ne, jer se je i tako jur zaprla; nego me zovu za sviodka...
Fr. Ča od onih stotini, s kim su kapovali ljude, da glasuju talijanske kandidate?
Jur. Vero si ugornjal; a najveć me napaetuju, da jim moram povidat kako su birali onoga maloga „duhtora“ iz Poreča.
Fr. Poboštriča, to je bia pravi mora!
— porečke-pazinske politike.

Različite vesti.

† Josip Batel. Iz Barbana pišu nam 30. decembra 1890. Dne 23. t. m. umro je ovdje u Barbanu g. Josip Batel, vrli Hrvat i poštenjak. Bilo mu 63 godina. — Škola visokih nije polazio, doli nekoliko tečija na jednoj gimnaziji u Italiji. Riedkom marljivošću i nekom osobitom ljubavju do povjestnih nauka postao je osobito marljiv i upljičljak gradiva za povjest ovih stranah. O-tavio je četiri debela svezka u rukopisu. Pred deset godina, kad je bio bio počeo u red stavlјati sabrano gradivo i pripravljati za tisk, zgubi savim očinji vid. Bio je ratren rodoljub. S početka bavio se talijanskom knjigom, za hrtvatsvo niti je sanjao. Često ju kazivao, da kad je počela izlaziti „Naša Sloga“, da bi ju prezirno citao, nu

*) Samo izvelite. Op. Ered.